

Leuştean – condiment şi plantă medicinală

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; доц. д-р Цветанка Динчева, ИЗК "Марица" в Пловдив

Дата: 24.06.2021 Брой: 6/2021

Leuştean (Levisticum officinale Koch), cunoscut şi sub numele de selim, leoşan, levuştean, rusalin, este cultivat în ţară ca plantă culinară şi medicinală. Ca plantă culinară este răspândit în nordul Bulgariei. Toate părţile plantei sunt folosite - frunzele, tulpinile, rădăcinile, seminţele. Frunzele şi peciolii proaspeţi sunt bogaţi în uleiuri esenţiale, vitamine, săruri minerale şi alte componente. Pentru utilizare ca condiment, frunzele sunt uscate şi depozitate în pungi de hârtie sau congelate în pungi de polietilenă. Frunzele congelate păstrează aroma specifică de leuştean mai mult timp. Uleiul este extras din rădăcini şi din frunzele plantei.

Leuşteanul este o plantă erbacee perenă, care formează o rozetă de frunze la o înălţime de 50-60 cm până la 1,50 m, cu un rizom lung de 26-30 cm şi gros de 1-2 cm. Frunzele sunt mari, verde-închis, lucioase şi

асемănăтоаре cu cele de țelină. În primul an se formează o rozetă de frunze, iar în al doilea și în anii următori rozeta de frunze se lărgește și se formează o tulpină florală, flori și semințe. Greutatea a 1000 de semințe este de aproximativ 3 g, cu 330.000-350.000 de semințe conținute în 1 kg. Germinația lor este de 83-86% și se păstrează timp de 3-4 ani.

Nu au fost create soiuri pentru această cultură. Se cultivă populații locale.

Cultura se înmulțește în două moduri: prin semințe și vegetativ prin divizarea rizomilor.

Când se folosesc semințe pentru înființarea unei noi plantații, este indicat să se producă răsaduri în prealabil. Cultura răspunde cel mai bine la cultivarea în tăvi dense pentru răsaduri cu dimensiunile 51,5/32,5 cm. Un substrat potrivit este un amestec de turbă și perlit în raport de 1:1 v/v. **Pentru un decar sunt necesare 1,0-1,5 kg de semințe.** Semănatul semințelor se efectuează la sfârșitul lunii martie, în structuri protejate neîncălzite. Semințele germinează în 6 până la 21 de zile, în funcție de temperatură și umiditatea substratului. Plantele necesită o temperatură optimă de 18°C și o umiditate a substratului la 80% din capacitatea de câmp. Acestea sunt gata pentru transplantare în câmp la începutul lunii iunie. Răsadurile au o înălțime de aproximativ 14 cm și au 3-4 frunze adevărate.

Divizarea rizomilor se efectuează la începutul vegetației, primăvara. Rizomul este ridicat cu o lopată și divizat în mai multe părți care trebuie să aibă păstrate puncte de creștere și rădăcini mici. Plantele sunt folosite pentru umplerea golurilor din arboret. Se sapă o groapă, unde se așază partea divizată a rizomului și solul este bine compactat. Este esențial să se asigure irigarea pentru o înțepenire cu succes.

Scheme de cultură

Schemele potrivite pentru cultivarea în câmp a leușteanului pe suprafețe mari sunt în rânduri, cu distanța între rânduri de 80 cm și 30 cm între plante pe rând (80/30 cm), sau în două benzi pe o suprafață plată, cu o distanță de 120 cm, distanța între cele două benzi de 60 cm și 50 cm între plante pe rând (120+60/50 cm). Pe suprafețe mici sau în grădină se plantează într-un singur rând, cu distanțe între plante pe rând de 30-40 cm.

Leușteanul nu este pretențios în ceea ce privește solul, dar preferă solurile nisipo-argiloase cu expunere la soare. Nu-i plac locurile umbrite.

Managementul culturii în timpul vegetației

Pentru a obține randamente ridicate de masă foliară, sunt necesare prășirea regulată a solului, îndepărtarea buruienilor, fertilizarea și irigarea plantelor.

Fertilizarea

În primul an după înființarea plantației, este indicat să se administreze plantelor de trei ori la intervale de 15 zile, de la mijlocul lunii iunie până la mijlocul lunii iulie, fertilizanți minerali (N:P:K), conform următoarei scheme: aplicare la sol I - 5:5:10; II - 5:5:10; III - 5:0:10; foliar – Kristalon 18:18:18, iar la sfârșitul vegetației, înainte de iarnă, să se aplice Lumbrical (îngrășământ organic, vermicompost) în doză de 500 l/da. În al doilea an, rezultate bune pentru fertilizarea culturii se obțin prin utilizarea îngrășămintelor minerale: Azotat de amoniu – 30 kg/da, Superfosfat triplu – 40 kg/da, Azotat de potasiu 25 kg/da și Lumbrical – 500 l/da. Pentru fertilizarea culturii în al treilea an, se recomandă utilizarea aceluiași fertilizanți: Azotat de amoniu – 30 kg/da, Superfosfat triplu – 80 kg/da, Azotat de potasiu 50 kg/da, Lumbrical – 500 l/da.

Irigarea

Cea mai potrivită metodă este irigarea plantelor prin sistem picurător, cu o rată de irigare recomandată de 30-40 m³/da.

În timpul vegetației, este necesar să se îndepărteze periodic frunzele îngălbenite și tulpinile florale.

Tulpinile florale se formează în al doilea an. Acestea trebuie lăsate atunci când plantele sunt cultivate pentru producția de semințe. Plantele înfloresc în iunie - iulie, iar semințele se coc în iulie - august.

Randamentul de semințe de pe un arboret pentru producție de semințe este de 30-40 kg/da.

Vegetația plantelor începe devreme primăvara și se încheie la sfârșitul lunii octombrie. Înainte de vegetație, cu prima prășire a plantelor pentru afânarea solului, se aplică îngrășământ azotat. La începutul lunii noiembrie se efectuează prășire cu aplicare de îngrășămintă potasice, fosfatice și organice, pregătind astfel plantele pentru iernare. În timpul iernii, partea aeriană se usucă. Primăvara, când apar frunze noi, părțile uscate sunt îndepărtate.

Recolte și productivitatea unei singure plante

În primul an după înființarea plantației de leuștean, se efectuează patru recolte de masă foliară la maturitate comercială. Recoltarea frunzelor începe la trei luni după transplantarea plantelor. A doua recoltă trebuie efectuată la o lună după prima. În primul an după înființarea plantației, o plantă formează aproximativ 70 de frunze la maturitate comercială, cu o masă de 0,80 kg. Vegetația în al doilea și al treilea an începe de la începutul sau mijlocul lunii martie, iar începutul recoltei este de la două săptămâni la o lună mai târziu, în funcție de condițiile climatice. În al doilea și al treilea an, se efectuează șase până la șapte recolte. O plantă formează

aproximativ 122 de frunze la maturitate comercială, cu o masă de 1,52 kg. Recoltarea frunzelor se efectuează la intervale de 15-20 de zile, când peciolii frunzelor ating o lungime de 20-30 cm, iar acestea sunt legate în mănunchiuri ca pătrunjelul. Cu un management bun al culturii în cultivarea leuşteanului, se obţin 3-4 tone de masă proaspătă aeriană pe decar, dar se pot obţine randamente mai ridicate dacă se urmează schemele de fertilizare recomandate cu îngrăşăminte adecvate.

Leuşteanul are o aromă intensă, specifică puternică şi distinctivă şi este un condiment potrivit pentru multe feluri de mâncare. Planta a fost folosită în medicina populară şi pentru prepararea elixirurilor de dragoste. Călătorii din Evul Mediu aveau o aplicaţie mai practică pentru ea. Îşi umpleau pantofii cu frunze pentru a masca mirosurile neplăcute, iar o decoctie din rizomi şi frunze servea ca deodorant corporal eficient. Planta era probabil mai utilă ca parfum, având în vedere cât de rar se spălau oamenii în acea vreme. În medicină, leuşteanul este utilizat pe scară largă. O infuzie din rădăcinile plantei are un efect tonic asupra tractului gastrointestinal, stimulează activitatea biliară, reduce formarea de gaze, elimină colicile stomacale şi îmbunătăţeşte apetitul. Planta exercită un efect tonic pozitiv asupra organismului, stimulând funcţiile sistemului nervos şi cardiovascular. Este utilizată în tratamentul gastritei cronice, colitei, colicilor biliare şi renale, hipertensiunii arteriale uşoare şi pentru detoxifierea organismului.